

Arbetsplan för daghem och gruppfamiljedaghem

VERKSAMHETSÅRET 1.8.2020 - 31.7.2021



Innehåll

Inledning.....	2
1. Barnomsorgens målsättningar enligt barnomsorgslagen och grunderna för förundervisningen för landskapet Åland förverkligas på följande sätt	3
1.1 Barns rättigheter.....	3
1.2 Jämställdhet och likabehandling inom Mariehamn stads daghem.....	3
1.3 Barnets utveckling	4
1.3.1 Barnets sociala och emotionella utveckling	4
1.3.2 Barnets kognitiva utveckling	4
1.3.3 Barnets språkliga utveckling	4
1.3.4 Barnets motoriska utveckling	5
1.4 Lustfyllt lärande och lekens betydelse i lärmiljön	5
1.4.1 Matematik.....	6
1.4.2 Natur och miljö	6
1.4.3 Etik och livsåskådning	6
1.4.4 Konst och kultur	7
1.4.5 Sång, musik och drama	7
1.5 God omvårdnad och individualiserat bemötande.....	7
1.6 Samverkan med hemmet	7
1.7 Pedagogen i verksamheten	8
2. Specialpedagogiskt och mångprofessionellt stöd	8
3. Rutiner för skolberedskapsförberedelser och samarbete med grundskolan	9
4. Säkerheten på daghemmet.....	9

Godkänd av socialnämnden

10.6 2020, 57 §

Inledning

Barnomsorgen har en gemensam arbetsplan för stadens daghem och gruppfamiljedaghem som följer den mall Ålands landskapsregering gett ut. Mariehamns stads daghem arbetar med pedagogisk planering och dokumentation där barnets förförståelse, delaktighet och lärande synliggörs. Den pedagogiska planeringen på daghemmen sker med utgångspunkt ifrån vår arbetsplan och andra styrdokument.

Vårdnadshavare informeras om gällande styrdokument så som grunderna för förundervisningen för barnomsorgen i landskapet Åland, arbetsplan, säkerhetsplan och mobbningsförebyggande plan.

Enligt barnomsorgslag för landskapet Åland 2011:80 15§ har Mariehamns stads daghem och gruppfamiljedaghem skyldighet att ha en arbetsplan som beskriver genomförandet av barnomsorgens målsättning enligt barnomsorgslag för landskapet Åland 2§ samt sådana anvisningar som landskapsregeringen utfärdat i enlighet med 25§.

Arbetsplanen uppdateras årligen och förs till socialnämnden för beslut senast i juni månad.

Daghemmens arbets sätt är temainriktat, vilket innebär att de olika ämnena är integrerade i den dagliga verksamheten. De centrala ämnesinriktningarna återfinns i *Grunderna för förundervisningen för barnomsorgen i landskapet Åland*. Barnet hämtar sina kunskaper i konkreta upplevelser som barnet så småningom omsätter till mer abstrakt tänkande. Barnet behöver i inlärningsituationer en balans mellan teori och praktiska situationer, vilket tillgodoses av pedagoger i verksamheten.

I denna arbetsplan benämner vi alla som jobbar i barngrupp för pedagoger.

1. Barnomsorgens målsättningar enligt barnomsorgslagen och grunderna för förundervisningen för landskapet Åland förverkligas på följande sätt

1.1 Barns rättigheter

Verksamheten på daghemmen lägger grunden till ett livslångt lärande. Den ska vara trygg, stimulerande och mångsidig för alla barn. Verksamheten ska utgå ifrån det kompetenta barnet och barnets intresse, förutsättningar och behov.

Vår målsättning är att ge barnen en god pedagogisk verksamhet där daghemmets värdegrund genomsyrar det pedagogiska arbetet. Barnen ges tillsammans med närvarande pedagoger möjlighet till lustfyllt lärande vilket bidrar till barnets allsidiga utveckling.

All daghemspersonal känner till *Konventionen om barnens rättigheter* och jobbar enligt de fyra grundprinciperna.

- Barnets bästa ska alltid komma i första rummet. När personalen planerar eller tar beslut som rör barnen reflekterar de över vilket sätt som är det bästa för barnet (*art nr 3*)
- Barnet har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör det. Detta görs i dialog med barnet (*art nr 12*)
- Barnet har rätt att utvecklas. Det pedagogiska arbetet och miljön planeras så att varje barn har möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar (*art nr 6*)
- Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras (*art nr 2*)

1.2 Jämställdhet och likabehandling inom Mariehamn stads daghem

All barnomsorgspersonal verkar för människors lika värde samt synliggör rättvisa och jämställdhet. Likabehandlings- och jämställdhetsarbete handlar om att vidga barnets möjligheter, inte begränsa. Arbetet syftar till att ge barnet god självkänsla och starkt självförtroende.

Målet är att främja barns och vuxnas rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, samt förebygga och förhindra trakasserier, diskriminering och kränkande behandling av både barn och vuxna.

Varje individ har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter att bli uppmärksammade och mötas med respekt. Verksamheten på daghemmen strävar efter att barnet ska visa hänsyn till andra och ta ansvar för sina handlingar, samt uppmuntras till empati och förståelse. I verksamheten används olika metoder för att främja detta.

Pedagogerna arbetar förebyggande och mot mobbning enligt *Handlingsplan för mobbningsförebyggande arbete och ingripande vid mobbning*. En jämställdhets- och likabehandlingsplan för barnomsorgen godkändes av stadsfullmäktige 2019.

1.3 Barnets utveckling

Barnet upplever och lär med alla sinnen och hela kroppen. Pedagogerna planerar och iscensätter aktivt situationer som stöder barnets sociala och emotionella, kognitiva, språkliga och motoriska utveckling. Barnet har rätt att bli förstådd och uppmärksammat enligt sin ålder och utvecklingsnivå.

Målet är att ge barnet tillit och tilltro till sin egen förmåga, att känna glädje över att kunna ta hand om sig själv. I samband med detta bör barnet även ha tillgång till den trygghet och omsorg som barnet behöver.



1.3.1 Barnets sociala och emotionella utveckling

Verksamheten verkar för att stödja barnets sociala och emotionella utveckling. Verksamheten präglas av omsorg om individen. Genom reflektion i och av sociala sammanhang utvecklas barnets förmåga till empati. Verksamheten strävar efter att stärka barnets självkänsla, självuppfattning och integritet. Vidare stöder pedagogerna varje barn att utveckla sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler.

1.3.2 Barnets kognitiva utveckling

Verksamheten verkar för att stödja barnets kognitiva utveckling. Barn lär sig om sitt eget tänkande och upplever omvärlden med alla sina sinnen. Pedagogens uppdrag är att ge barnet rika möjligheter att upptäcka och utforska sin omvärld. Pedagogens roll är att få barnet att tänka, tala och reflektera men även att problematisera och ställa frågor.

1.3.3 Barnets språkliga utveckling

Verksamheten verkar för att stödja barns språkliga utveckling, dess verbala och/eller icke-verbala språk. Språkförståelsen är själva grunden för den fortsatta språkutvecklingen. Pedagogerna följer och observera barnens språkförståelse från tidig ålder för en god fortsatt språkutveckling. Språklig medvetenhet är ett samlingsbegrepp för förmågan att reflektera över språket. Pedagogerna främjar barns utveckling av ett rikt talspråk, ordförråd och begrepp samt barnets förmåga att ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra.



Pedagogernas roll är att medvetet stödja denna utveckling med förankring i den dagliga verksamheten och genom en rik variation av språkliga aktiviteter. Verksamheten ger alternativ och kompletterande kommunikation till barn vid behov.

Stöd till barn med annat modersmål än svenska

Mariehamn stads barnomsorg är idag en mångkulturell mötesplats. Enligt Landskapsregeringens rapport *"Stöd för barn i barnomsorgen med annat modersmål än svenska"* (2005) är det viktigt att stöda barnets positiva identitetsutveckling genom att värdesätta, respektera, bekräfta och synliggöra barnets eget modersmål.

Pedagogerna ska ge barn med annat modersmål än svenska stöd för att förstärka och utveckla kunskaper i det svenska språket både individuellt och i grupp.

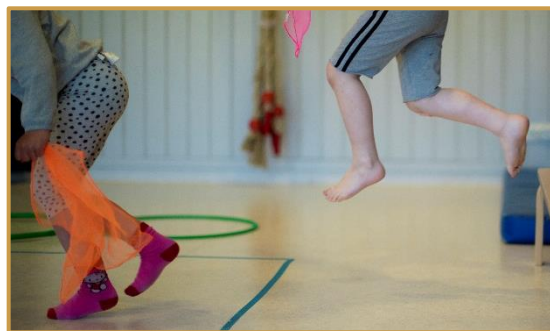
1.3.4 Barnets motoriska utveckling

Verksamheten verkar för att stödja barnets motoriska utveckling. Varje barn ska ges möjlighet att utveckla sin grov- och finmotorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning. När motoriska aktiviteter införlivas i verksamheten förbättras barnets möjlighet att lära sig.

Både i inomhus- och utomhusmiljön ska det finnas möjlighet till fysisk aktivitet där barnet i sin egen takt, både individuellt och i grupp, utvecklar olika färdigheter inom motorik.

Fysisk aktivitet stimulerar barnets tankeverksamhet och barnet upplever glädje, uttrycker känslor och lär sig nya färdigheter.

Barnet lär sig om kostens och motionens betydelse för god hälsa.



1.4 Lustfyllt lärande och lekens betydelse i lärmiljön

Barnets lärmiljö är av en helhet med fysiska, psykiska och sociala element. En fungerande omgivning sporrar barn att leka, utforska, röra sig, agera och uttrycka sig på många olika sätt. En välplanerad lärmiljö gynnar verksamhet i små grupper där alla har möjlighet att delta i givande samtal.

I en stimulerande lärmiljö ges barnet möjlighet att utveckla sin självuppfattning, självkänsla och sin sociala kompetens. Barnet ska bli medveten om sitt eget lärande, samt i samverkan med andra utveckla sina kunskaper och färdigheter. Barnets förmågor, möjligheter och intressen utgör grunden för verksamhetens planering. Barnet görs delaktigt i planeringen och genomförandet av verksamheten.

Syftet med lärmiljön är att locka fram barnets intresse att delta i olika aktiviteter och lekar. Miljön ska vara utmanande och stimulerande samt främja kreativitet och initiativförmåga och stödja barnets personliga utveckling. Pedagogernas roll i lärmiljön är att stödja barnets utveckling genom att vara närvarande och vägvisande.



Leken har en central betydelse för barnets utveckling och lärande. Leken är barnets sätt att inhämta kunskap och utveckla fantasin. I leken tränar barnet sin förmåga till inlevelse, kommunikation och symboliskt tänkande samt lär sig samarbeta och lösa problem. I leken upplever och lär sig barnet även att hantera händelser och känslor. Pedagogernas uppgift är att skapa förutsättningar, motivera, inspirera och utmana för lek och lärande utifrån barnens intressen både inom- och utomhus. Barnet ska vara den aktiva parten, där barnets individuella behov och intresse utgör lärandet.

1.4.1 Matematik

Verksamheten väcker barnets intresse för matematiken i vardagen och den grundläggande matematiken ska alltid utgå från konkreta vardagliga situationer.

1.4.2 Natur och miljö

Verksamheten uppmuntrar barnet att iaktta det som händer i naturen. Barnet ska få uppleva, förundra sig över och glädjas åt naturen, samt utforska och experimentera med hjälp av sina sinnen.

1.4.3 Etik och livsåskådning

Verksamheten stödjer barnet i etisk fostran genom att samtala kring skillnader mellan gott och ont, rättvisa och tolerans. Verksamheten skapar en miljö där olikheter ses som naturligt och självklart. Då ges barnen en möjlighet att utveckla förståelse och tolerans för olika sätt att tänka och vara. Mariehamn är mångkulturellt och en mångfald trosuppfattningar finns representerade på daghemmen, liksom familjer som inte är medlemmar i trossamfund. Enligt *Grunderna för förundervisningen för barnomsorgen i landskapet Åland* hör det till

daghemmets uppgift att visa att det finns en mångfald livsåskådningar i vårt samhälle samt ta upp hur man t.ex. firar högtider i olika kulturer.

1.4.4 Konst och kultur

Verksamheten erbjuder barnet erfarenhet av det åländska kulturarvet, mångfald i samhället, nutid/dåtid och kulturutbudet.

Verksamheten ger barnet möjlighet att utveckla mångsidig kreativitet inom konst och kultur.



1.4.5 Sång, musik och drama

Verksamheten erbjuder barnet erfarenhet av sång, rytm och rörelse. Genom att uppleva sång, rytm, rörelse och drama får barnet möjlighet att uttrycka sina känslor och använda sina sinnen.

1.5 God omvårdnad och individualiserat bemötande

Verksamheten främjar barns fysiska och psykiska välbefinnande genom att vara utvecklande och lärorik för alla barn utifrån var och ens förutsättningar, förkunskaper och mognad. Barnets primära behov av omvårdnad och omsorg tillfredsställs genom att barnet känner trygghet, serveras en välbalanserad kost och ges möjlighet till vila samt fysisk aktivitet.

Barnet uppmärksammas och verksamheten ska ge varje barn möjlighet till "eget rum" i gruppen samt möjlighet till eftertanke. Barnet har rätt till lek, vila och fritid enligt ålder och utvecklingsnivå (*FN:s konvention om barnens rättigheter artikel 31*).

1.6 Samverkan med hemmet

Daghemmets dagliga verksamhet fungerar som ett komplement till hemmet där vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets fostran, lärande och utveckling. Pedagogerna strävar efter ett ömsesidigt och förtroendefullt samarbete med hemmet, samt att barnen och vårdnadshavarna känner trygghet och tillit till verksamheten och dess personal.

En god kommunikation är en grundförutsättning för ett gott samarbete. Kommunikationen ska vara fortlöpande och sker i olika former så som muntlig och skriftlig information. Informationsmöten och utvecklingssamtal erbjuds 1-2 gånger per år samt vid behov under årets gång.

Stadens daghem använder lärplattformen Tempus. Syftet med Tempus är att synliggöra och förstärka den pedagogiska verksamheten och fungera som en länk mellan daghemmet och hemmet samt mellan barnet och vårdnadshavaren. Tempus används även för digital närvarohantering. Familjerna bokar barnets tider och meddelar ledigheter elektroniskt, vilket underlättar planeringen av verksamheten.

1.7 Pedagogen i verksamheten

Pedagogerna ska fortlöpande diskutera och reflektera kring hur verksamheten kan utformas så att omsorg, fostran och lärande utgör en helhet. Den dagliga verksamheten ska med stöd av styrdokumentet bygga på en helhetssyn av barnets utveckling och lärande.



Pedagogerna diskuterar och reflekterar fortlöpande kring sin egen betydelse som förebild, hur man genom sitt förhållningssätt och agerande i vardagliga situationer påverkar barns utveckling, självbild och värderingar. Pedagogerna arbetar aktivt med att vara medvetna om språkbruk och kommunikation samt belyser och arbetar i verksamheten med de normer som råder i samhället. Samhället är rikt på variation. Olikheter ska i verksamheten belysas som något positivt och utvecklande.

Mariehamn stads daghem arbetar med pedagogisk planering och dokumentation. Genom arbetet synliggörs barns utveckling och lärande. En bra planering och en tydlig dokumentation är ett underlag för kvalitetsarbetet på daghemmet.

2. Specialpedagogiskt och mångprofessionellt stöd

Specialpedagogiskt stöd ges när allmänpedagogiskt stöd inte är tillräckligt. För att hjälpa barnet i behov av särskilt stöd finns stödtjänster.

Grundläggande stödtjänster kan ges av:

Barntädgårdslärare, specialbarntädgårdslärare, skol/barnomsorgspsykolog, barnskötare, assistenter, språkstöd, barnrådgivningen, kommunalt socialt stöd.

Mångprofessionella stödtjänster kan ges av:

tal-, ergo- och fysioterapi, barn- och ungdomspsykiatri (BUP).

Vid behov upprättas en handlingsplan för det enskilda barnet. Allt stöd ges i samråd med vårdnadshavare.

3. Rutiner för skolberedskapsförberedelser och samarbete med grundskolan

September - oktober

Barntädgårdsläraren gör KTI (Kontrollerad Tecknings lakttagelse) och går igenom denna med ansvarig specialbarntädgårdslärare samt vid behov psykolog.

Ett gemensamt informationsmöte för förundervisningsbarnens vårdnadshavare hålls där det förbereds vad som ska tänkas på inför skolstart. Under hösten håller specialbarntädgårdslärare uppföljningssamtal med lärarna i skolan gällande de barn som börjat årskurs ett.

Januari – maj

Skolberedskapsobservation genomförs av specialbarntädgårdslärare.

Överföringssamtal från daghem till skola hålls utgående från Axets överföringsblankett. Axet är ett observationsmaterial med syfte att följa med barnets utveckling på daghemmet. Axet används i hela landskapet Åland. Barntädgårdslärare träffar skolans lärare, speciallärare, kuratorer, rektor samt ansvariga för fritidshem för att informera om de blivande skolbarnen, dock endast om vårdnadshavare har gett sitt medgivande. Barnomsorgs- och skolpsykolog finns tillhanda vid behov.

Lärare från skolorna besöker daghemmen för att bekanta sig med sina blivande elever och barnen besöker sina respektive skolor för att bekanta sig med skolmiljön.

4. Säkerheten på daghemmet

Säkerheten på daghemmen är välutvecklad och välarbetad. Daghemmen har en egen utrymningsplan som all personal ska känna till. På varje avdelning ska det finnas en synlig utrymningslåda samt en första hjälpen-väska. All pedagogisk personal går regelbundet, vart tredje år, en heldagskurs i första hjälp arrangerad av Räddningsverket i Mariehamn.

Mariehamns stad har en säkerhetsplan för barnomsorgen, vilken revideras regelbundet i föreståndargruppen. Säkerhetsplanen tas enligt beslut i socialnämnden till politisk behandling en gång per mandatperiod. För att utveckla säkerheten har kodlås införts på flera daghem.

Arbetet med giftfria daghem fortlöper och miljön som barnen vistas i säkerställs genom ett samarbete med fastighetsavdelningen och ÅMHM.

Underlag för pedagogisk planering av daghemsverksamheten
utgående från styrdokumentet:

- Planeringsmodell för att arbeta med pedagogisk planering och dokumentation
- Underlag för observation och reflektion